

برخی نکات مهم قانون آیین دادرسی کیفری

آیین دادرسی کیفری مجموعه اصول و مقرراتی است که برای کشف و تحقیق جرائم و تعقیب مجرمان و نحوه رسیدگی و صدور رای و تجدیدنظر و اجرای احکام و تعیین وظایف و اختیارات مقامات قضایی وضع شده است.

آیین دادرسی کیفری مجموعه اصول و مقرراتی است که برای کشف و تحقیق جرائم و تعقیب مجرمان و نحوه رسیدگی و صدور رای و تجدیدنظر و اجرای احکام و تعیین وظایف و اختیارات مقامات قضایی وضع شده است.

به گزارش «تابناک» اگر جرم در مرئی و منظر ضابطان دادگستری واقع شود یا این مأموران بلافاصله در محل وقوع جرم حضور یابند یا آثار جرم را بلافاصله پس از وقوع مشاهده کنند و نیز در شرایطی که بزه دیده یا دو نفر یا بیشتر که ناظر وقوع جرم بوده اند، حین وقوع جرم یا بلافاصله پس از آن، شخص معینی را به عنوان مرتکب معرفی کنند، جرم مشهود محسوب می شود.

همچنین در صورتی که بلافاصله پس از وقوع جرم، علایم و آثار واضح یا اسباب و ادله جرم در تصرف متهم یافت شود یا تعلق اسباب و ادله یادشده به متهم محرز شود؛ متهم بلافاصله پس از وقوع جرم، قصد فرار داشته یا در حال فرار باشد یا بلافاصله پس از وقوع جرم دستگیر شود؛ جرم در منزل یا محل سکنای افراد، اتفاق افتاده یا در حال وقوع باشد و شخص ساکن، در همان حال یا بلافاصله پس از وقوع جرم، ورود مأموران را به منزل یا محل سکنای خود درخواست کند، جرم واقع شده جرم مشهود نامیده می شود.

از جمله شرایط دیگری که در صورت تحقق آن، جرم واقع شده مشهود بوده، نیز این است که متهم بلافاصله پس از وقوع جرم، خود را معرفی کند و وقوع آن را خبر دهد و نیز اینکه متهم ولگرد باشد و در آن محل نیز سوء شهرت داشته باشد.

معرفی شهود

شاکی می تواند در هنگام تحقیقات، شهود خود را معرفی و ادله اش را اظهار کند و در تحقیقات حاضر شود؛ صورت مجلس تحقیقات مقدماتی یا سایر اوراق پرونده را که با ضرورت کشف حقیقت منافی ندارد، مطالعه کند یا به هزینه خود از آن ها تصویر یا رونوشت بگیرد. در صورت درخواست شاکی، چنانچه بازپرس مطالعه یا دسترسی به تمام یا برخی از اوراق پرونده را منافی با ضرورت کشف حقیقت بداند، با ذکر دلیل، قرار رد درخواست را صادر می کند.

این قرار، حضوری به شاکی ابلاغ می شود و ظرف سه روز قابل اعتراض در دادگاه صالح است. دادگاه مکلف است در وقت فوق العاده به اعتراض رسیدگی و اتخاذ تصمیم کند. تصمیم دادگاه قطعی است.

ارایه اسناد و مدارک طبقه بندی شده و اسناد حاوی مطالب مربوط به تحقیقات جرایم منافی عفت و جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی به شاکی ممنوع است.

رد درخواست دسترسی به پرونده

شاکی باید از انتشار مطالب و مدارکی که انتشار آن ها به موجب شرع یا قانون ممنوع است، امتناع کند؛ مگر در مقام احقاق حق خود در مراجع صالح.

نکته دیگری که باید مورد توجه قرار گیرد، این است که ممنوع ساختن شاکی از استفاده از این حق خود، امری استثنایی و محتاج دلیل و مستلزم صدور قرار مستدل در این زمینه یعنی قرار رد درخواست مطالعه یا دسترسی به پرونده است. این قرار می تواند تنها ناظر به برخی اوراق پرونده باشد که در این صورت منعی برای دسترسی به سایر اوراق آن وجود ندارد. با توجه به نظر قانونگذار و ذکر قرار رد «درخواست» چنین به نظر می رسد که صدور آن منوط به درخواست مطالعه یا دسترسی به پرونده از سوی شاکی بوده و بازپرس نمی تواند راساً با صدور قرار کلی شاکی را بدو از مطالعه یا دسترسی به پرونده ممنوع سازد. در صورت صدور قرار رد درخواست مطالعه یا دسترسی به پرونده، این ممنوعیت فقط تا پایان مرحله تحقیقات مقدماتی باقی بوده و با ارسال پرونده به دادگاه مرتفع خواهد شد.

امکان تقاضای حضور وکیل با شروع تحت نظر قرار گرفتن متهم

با شروع تحت نظر قرار گرفتن، متهم می تواند تقاضای حضور وکیل کند. وکیل باید با رعایت و توجه به محرمانه بودن تحقیقات و مذاکرات، با شخص تحت نظر ملاقات کند. وکیل می تواند در پایان ملاقات با متهم که نباید بیش از یک ساعت باشد ملاحظات کتبی خود را برای درج در پرونده ارائه دهد و اگر شخص به اتهام ارتکاب یکی از جرایم سازمان یافته یا جرایم علیه امنیت داخلی یا خارجی کشور، سرقت، مواد مخدر و روانگردان یا جرایم موجب مجازات سلب حیات یا حبس ابد یا قطع عضو یا جنایات عمدی موجب ثلث دپه کامل یا بالاتر تحت نظر قرار گیرد، تا یک هفته پس از شروع تحت نظر قرار گرفتن امکان ملاقات با وکیل را ندارد.